

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.00.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrstna 30 vin., popojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 621. V Ljubljani, v sredo dne 2. julija 1913. Leto III.

Porotna sodišča.

Med reformami, ki se imajo izvršiti v kazenskem pravu, je tudi zelo velika omejitev porotnih sodišč, ki bi imela po načrtu vlade ostati le še nekakšna izjema. Organizacija sodišč se ima po teh načrtih, ki jih je gosposka zbornica odobrila, v bistvu prenoviti, tako, da bi dobila sodišča po večini popolnoma nov značaj. V tej nameravani reorganizaciji igrajo porotna sodišča važno, četudi bolj negativno vlogo.

Sedanje porote niso idealne. To pripoveduje Hohenburger, to so žgoleli gosposki zborničarji v tenoru in v basu, to pa ve že davno vsa javnost brez tega visokega potrdila. Marsikateri pravorek porotnikov je osupnil občinstvo, bodisi da so rešili očitnega zločinca, bodisi da so obsodili človeka, ki ni zaslužil obsodbe. Nekateri taki slučaji so bili naravnost kričeči. Juristi, zlasti sodniki po poklicu so se zgražali. Glasovi proti poroti sploh so se množili. In vlada se je pripravila na naskok.

Sedaj so porotna sodišča merodajna za kazenske slučaje treh vrst: O vsakem kriminalnem dejanju, za katero določa zakon več kakor pet let ječe, ima soditi porota; razni politični zločini, predvsem oni po znanih §§ 65, 300, 302, so podvrženi poroti tudi tedaj, če znaša zakonita kazen manj kakor pet let; o vseh tiskovnih deliktih, naj gre za zločin ali za pregrešek, sodi porota.

Najprej je hotela vlada porotnikom odvzeti privatno žaljenje časti, če je zagrešeno s tiskom. Polagoma se je povečal njen apetit in Hohenburger je prišel že tako daleč, da hoče odpraviti poroto za vse tiskovne delikte. Načrt, ki je bil zadnji teden sprejet v gosposki zbornici, pa prepušča poroti v glavnem samo zločine, za katere znaša kazen več kakor deset let, torej pravzaprav umore.

Kot nekakšno nadomestilo predlaga načrt prišedniška sodišča, pri katerih bi prišedniški skupno s sodniki po poklicu sodili ne le o krivdi, ampak tudi o kazni in bi morali utemeljevati svoj pravorek. O teh sodiščih, ki so za Avstrijo nekaj povsem novega, bo treba še govoriti.

Porotna sodišča so dobila pri debati v gosposki zbornici hude batine. Predsednik najvišjega sodišča dr. Ruber je dejal, da porote ne izrekaajo sodb, ampak svojo samovoljo; kajti porotnik ne utemeljuje svojega pravoreka.

Bivši galski namestnik grof Pininski je prišel kar z golčico. »Za porotna sodišča — je dejal — se nisem nikdar navduševal, ker so povzročila največje napake v justici. Pogostoma ima človek pri porotnih razpravah vtisk, da ne gre za sodniško obravnavo, temveč za tečaj za juristične analfabete. Prostota, s katero se odlikuje mnogo porotnikov, zapeljuje tudi zagovornike, in nič ni pretiranega, če se trdi, da vpliva to dejstvo demoralizirajoče na odvetniški stan.«

Predsednik tirolskega višjega deželnega sodišča baron Call zahteva, da se porotna sodišča sploh odpravijo. »Po pravici — pravi — so jih primerjali z loterijo. Razlika je žal ta, da je pri porotah število zgoditkov večje kakor v drugih loterijah. Omejitve, ki jo predlaga komisija, bi dosegla, da bi se porotam odtegnilo pet šestin vseh slučajev, o katerih sodijo sedaj. V bodoče bi ostalo za porotna sodišča po vsej državi približno štiristo slučajev na leto. To malo število povzroča predvsem tehnične težave, kajti poprečno bo imelo vsako zasedanje vsakega sodišča opraviti z enim porotnim slučajem. Drugi, veliko globokejši pomislek je ta, da imajo ostati porotna sodišča merodajna ravno za slučaje najtežje kriminalnosti. Tista porotna sodišča, ki so doslej popolnoma odpovedala, pustiti, da sodijo o takih slučajih, je reč, ki mora izzvati najtežje pomisleke. V glavnem imajo v bodoče prihajati pred poroto umori. Poprečno je prišlo v letih od 1906 do 1910 na 231 obtožb zaradi umora 68 obsodb. To malo število gotovo ni posledica nepravilnih obtožb, zakaj državni pravdnik se trikrat premisli, preden gre pred poroto, ker ve, kakšnim nevarnostim je tam izpostavljen. Seveda imajo

porotna sodišča v javnosti kljub svoji pomanjkljivosti še močno zaslobo. Veliko važnost pripisujejo sestavi porotniške liste. Svaril bi, da naj se ta sestava ne prepušča okrajnemu varju. To velja tudi za avtonomne magistrature, kajti če bi se pri njih izkazalo živahno zanimanje za porotniško listo, bi bilo to obžalovati, ker bi prihajal še bolj kakor doslej do veljave strankarsko-politični vpliv, ki sili v avtonomni upravi v ospredje. Sestavo liste bi položil v roke okrajnega sodišča.«

S to kritiko se še ni zadovoljil gospod baron Call. Njemu so porote tako zoprne, da nima miru, dokler jim ne zabrusi še žalitve v obraz. Gospodu baronu ne vzmira duše toliko kakšna krivična obsodba kolikor neutemeljene oprostitve. Teh je preveč. Te kale mir gospoda barona. In zaradi teh očita porotnikom napake značaja in krivoprisežništvo.

Call pravi doslovno: »Če vprašamo, kje se je doslej pokazala nevarnost lajškega sodništva, moramo odgovoriti, da ne pomenijo nevarnosti neopravičene obsodbe, ampak krivične oprostitve. Zoper take oprostitve daje prišedniško sodišče prav tako malo jamstva kakor poroto. Gotovo bodo sodb prišedniškega sodišča boljše kakor one porotniške. Ker pa žal vemo iz izkušnje, da so porotniki izrekli oprostitve vedoma, zoper vsako resnico, zoper vse rezultate dokazovalnega postopanja, da celo proti priznanju obtoženca, se mora računati z možnostjo, da zakrivi tako krivoprisežništvo lahko tudi prišedniški. Porotna sodišča niso odpovedala le zaradi organizacijskih napak in zaradi pomanjkanja inteligence posameznih porotnikov, ampak tega so bile v veliki meri krive karakterne napake dotičnih, ker se niso zavedali veličine svoje naloge.«

Mislimo, da zadostuje ta šopek cvetic. Še kaj hujšega bi bilo težko reči o porotah in porotnikih. In ta način kritike si bo treba zapomniti za slučaj, če pridejo visoki gosposje zopet s svojim taktom in kavaliristvom poučevati plebejske poslance.

O napakah porotnih sodišč in zlasti sedanjih porotnih sodišč ni dvomiti. Ali predvsem se je treba spomniti, da je načelo porote velika pridobitev revolucije, ki je imela svoje vzroke v grozljivih razmerah absolutistične preteklosti. Sovražniki porote in lajškega sodništva se torej ne bodo mogli ubraniti suma, da koprne po blaženih policijskih časih, ko je bila za človeka katastrofa, če je prišel pred sodišče, ker je s tem stopil v tui svet, ki ni poznal ne življenje, ne duše, ne razmer, ampak samo svoje paragrafe.

Porota sloni na načelu, da je ljudstvo najvišja instanca in da imajo obtoženca soditi ljudje, ki živijo v njegovih razmerah, ki razumejo njegovo dušo, ki imajo zmisla za izkušnje in ki ocenjujejo zločin s stališča človeške družbe, s socialne točke. Pomanjkljivost porote na tiči v dejstvu, da to načelo ni dosledno izvedeno, da sedanja porotniška klop ni izraz ljudstva.

Absolutnega ideala tudi v pravosodju ni mogoče pričakovati, zlasti ne v sedanjih družabnih razmerah. Ideal je popolnost. Te pa ne morejo doseči ljudje, ki so sami nepopolni. Nemotljiv je le papež, in še v njegovo nemotljivost ne veruje vsak. Treba pa je stremeti za idealom in iskati pot, ki vodi čimbolj do popolnosti.

Napake, ki jih kaže porota v praksi, še nikakor niso zadosten argument zoper institucijo samo na sebi in nikdar ne dajejo gosposkim zborničarjem pravice za take napade, kakršni so se zljubili grofu Pininskemu in baronu Callu. Tudi neopravičena oprostitev je včasih zelo neprijetna reč, posebno če se iz take oprostitve lahko izvaja obsodba tožnika.

Ali hujša od oprostitve krivega je gotovo obsodba nedolžnega; in učeni gosposki zborničarji, ki imajo tako grenko kritiko za porotnike, bi lahko našli dosti justičnih umorov, ki so jih zakrivali sodniki po poklicu, pravniki, teoretično izobraženi strokovnjaki.

V mnogih slučajih so porotniki oprostili krivca, da bi ga bili spoznali za krivega, če bi bili mogli s svojim pravorekom doseči nižjo kazen, ki se jim je zdela primerna. Tudi iz drugih človeško razumljivih razlogov so pogostoma rekli »ne«, ko bi bili v drugih okolščinah

gotovo rekli »da«. Ali če bi bil to zadosten razlog za odpravo porote, tedaj bi se morala odpraviti vsa sodišča, zakaj loterija, o kateri je govoril baron Call, ne velja samo za poroto. Poseben pomen pa ima porota za politične zločine, in o tem bo treba še govoriti.

Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

(Dalje.)

Učni jezik. Učni jezik je na 11 gimnazijah in 6 realnih nemški, na 3 gimnazijah in 3 realnih italijanski, na 2 gimnazijah hrvatski, na 1 gimnaziji (Št. Vid) slovenski, na 4 gimnazijah in 1 realni slovenski in nemški. Razen tega so slovenske in italijanske paralele na nemški gimnaziji v Gorici, z nemškim in slovenskim učnim jezikom paralele na gimnaziji v Mariboru in samostojni gimnazijski razredi v Celju.

Izpremembe v šolskem letu 1911/12, glede učnega jezika so sledeče: Slovenska gimnazija v Št. Vidu je dobila 7. razred, slovenska paralela v Gorici 2. razred, istotako tamošnja italijanska paralela; italijanska realna gimnazija je dosegla 5. razred, druga italijanska realna v Trstu 6. razred, hrvatska mala realna gimnazija v Voloskem-Opatiji 3. razred. Na slovensko-nemških gimnazijah na Kranjskem se je slovenski učni jezik razširil v matematiki do 6., v verouku do 7. razreda; nemški učni jezik je ostal pri latinščini, grščini in zgodovini od 5., pri matematiki in fiziki od 7. razreda naprej, pri verouku samo v 8. razredu, pri nemščini pa v vseh razredih.

Na idrijski realki se je slovenski učni jezik na novo uvedel pri francoščini v 4. razredu, pri zemljepisu v 3., pri matematiki v 2. in 5., pri prirodopisu pa v 6. razredu. Vse drugo je ostalo neizpremenjeno.

O pouku slovenščine in hrvaščine.

Naravno bi bilo, da na maternem jeziku sloni vsa izobrazba — pri drugih narodih tudi je tako — in ravno na zrelostno nalogo iz učnega jezika, ki je pri drugih narodih seveda materni jezik, se po novejših predpisih polaga največja važnost. Pri nas ni tako.

Na nekaterih zavodih so učenci po dveh in več razredov pri slovenščini združeni v en oddelke. To je umevno in upravičeno v Kočevju, Ptuj, Beljaku, Št. Pavlu in v nižjih razredih nemške gimnazije v Celju, kjer je res zelo malo število dijakov slovenske narodnosti. V Kočevju so v letu 1911/12. bili samo 3 oddelki, ker ni bilo dovolj Slovencev za določenih 5 oddelkov. Neupravičeno pa je to združevanje raznih razredov v oddelke na gimnaziji v Celovcu, kjer je v 1. razredu 17, a najmanjše število je 6 Slovencev v enem razredu. Ako je bilo vredno za 7 učencev v Kočevju lani vzdrževati celi osmi razred, za isto število v Celju pripravljati razred, na realki v Mariboru za 5 učencev imeti dva oddelka prostega predmeta latinščine po tri ure na teden, potem je tudi vredno na gimnaziji v Celovcu poučevati obligatno slovenščino za vsak razred posebe tembolj, ker je slovenščini tam odmerjeno minimalno število ur po dve na teden.

Prava pastorka je slovenščina na realkah v Mariboru in Celovcu, kjer je relativno obli-

gaten predmet v nižjih razredih. Učni jezik za slovenščino je nemški, tudi za Slovence, ki se učijo skupaj z Nemci. Učne knjige za slovenščino so nemške.

Deloma nemški učni jezik za slovenščino je tudi v Beljaku, kjer se Slovenci I. razreda učijo slovenščine tudi skupaj z Nemci.

Zrelostna naloga iz slovenščine se je pisala na gimnazijah: Kranj, Ljubljana I. in II., Novo mesto, Celje, Maribor, Beljak, Celovec, Št. Pavel in Gorica ter na realkah: Idrija, Ljubljana in Gorica, povsod po 3 naloge na izbero. Je na ljubljanski realki samo ena naloga, menda zato, ker imajo Slovenci na ljubljanski realki slovenščino namesto laščine, iz laščine pa se tudi daje samo ena naloga. Toda to ni pravično. Naloga iz laščine je bila prevod iz laščine v nemščino, kjer je treba pokazati le nekaj jezikovnega znanja. Slovenska naloga pa je prosta in zahteva spretnost v rabi jezika, poleg pa tudi stvarno znanje ter kot taka že dokazuje duševno zrelost kandidata, znabiti bolj kakor naloga iz tuje učnega jezika. Zato bi kandidat pri njej tudi moral biti deležen iste ugodnosti, da si lahko po svojem okusu izbere nalogo iz treh podanih.

Kako je z ustnim zrelostnim izpitom iz slovenščine, ni razvidno iz letnih izveštij. Gotovo je, da tudi v tem oziru ni enotnosti in stalnosti. C. kr. deželni šolski svet za Koroško je v tem oziru izdal provizorno naredbo, da velja za Slovence glede ustnega zrelostnega izpita iz slovenščine in nemščine isto, kar velja splošno za latinščino in grščino; ustni izpit se vrši samo iz enega teh dveh jezikov. In sicer iz tistega, pri katerem je kandidat dosegel boljši red v pisnem nalogi. Če pa je iz katerega jezika pismena naloga nezadostna, potem se mora ustni izpit delati iz tega jezika, eventualno torej tudi iz obeh. Ta naredba je prav dobra, ima pa to napako, da je samo začasna, tako da dijak vsako leto povprašujejo, kaj bo z maturo iz slovenščine. Edino pravilno bi bilo, da bi ministrstvo izdalo tako naredbo veljavno za vse srednje šole, kjer je za Slovence uvedena obilgata slovenščina.

V pouku hrvaščine ni take mešanice. Hrvatski gimnaziji v Pazinu in Voloskem-Opatiji imata pouk hrvaščine kot učnega jezika enako urejen, v prvih dveh razredih po 4. v ostalih po 3 ure na teden. Isto število ur je odmerjeno hrvaščini na nemških srednjih šolah v Pulju z naredbo, ki se je v preteklem šolskem letu izvrševala v prvih dveh razredih. Kako bo s hrvaščino pri zrelostnih izpitih na teh nemških šolah, se zdaj tudi še ne ve. Gotovo pa je, da bo hrvaščina imela svojo veljavo — najbrže več kakor na Slovenskem slovenščina — in sicer zato, ker bo za hrvaščino enako urejeno, kakor za laščino. Ta vzporednost z laščino je pač tudi vzrok, da je v Gorici za pouk slovenščine najbolje preskrbljeno izmed vseh srednjih šol na Slovenskem.

(Dalje.)

Ljubljana in Kranjsko.

— Doslednost je pri klerikalnih lastnostih, ki nima nobene cene. Kar je danes črno, velja jutri lahko za belo, petelin se lahko izpremeni v kokoš, in v čemer vidijo drugi ljudje protislovje, smatrajo klerikalci za čudež. Slučajev, ki to potrjujejo, je toliko, da bi moral človek vzeti »katoliško« matematiko na pomoč, ako bi jih hotel sešteti. Posebno zanimivo je razmerje med klerikalnimi občinskimi svetovalci in klerikalnim deželnim odborom. Človek bi tukaj pričakoval soglasje, kajti gospodje pripadajo vendar eni stranki, in sicer stranki, o kateri je znano, da zna varovati videz enotnosti in sloge

tudi tedaj, kadar se njeni člani kakor pes in mačka ne le gledajo, ampak tudi ravšajo. Vrhutega je odlični član njihove delegacije v mestnem svetu dr. Zajc, tudi član deželnega odbora, tako da je med obema korporacijama ustvarjena precej živa zveza. Človek bi n. pr. dejal, da je občinski svetnik dr. Zajc poučen o name-nih deželnega odbornika dr. Zajca pa da ne bo prihajal sam s seboj v nasprotje. Ali človek, ki tako sodi, je naiven, kajti klerikalci sede zato na rotovžu in v deželnem dvorcu, da imajo lahko na vsakem kraju drugo mnenje. Lani je občinski svet predlagal, da naj se druga državna gimnazija v Ljubljani preosnuje v realno gimnazijo in naj se vpelje na njej italijanski

ZVONIMIR KOSEM:

Tovarna.

(Konec.)

Urnih korakov je došel Maks do velike železne ograje, do velikih železnih, samo malo priprtih vrat, in je hitel skozi. Kmalu je stopal mimo posameznih oddelkov tovarne in se bližal tako vedno bolj razsvetljenim oknom.

Prestopil je naglo petero stopnic, ki so vodile navzgor, pozvonil in se naslonil k zidu. Odpreti mu je prišla brhka, zalita punca s krepkimi, širokimi boki in mogočnimi prsi.

Ko je bil na hodniku, je potrkal uljudno na vrata.

»Noter!« je zarenčalo v sobi z zadirljivim, odljudnim glasom.

Pazno je odprl Maks vrata in vstopil; gos-poda je ravno odvečevala in lenarila. V kotu se je mastil majhen kužek še z velikim kosom dišeče pečenke. Na stolič okrog mize so komodno sedeli tovarnar, ravnatelj in še nekaj takih trebušnih ljudi; nedaleč od njih pa nekaj imenitnih dam.

S sovražnim, zaničljivim pogledom je premeril Maks vso gospodo, od vrha do tal.

»Moja žena umira!« je povedal.

Tovarnar sam se je debelo nasmehnil.

»Kaj pa to mene briga? ... Torej ti si

eden izmed naših puntarjev, ki stakajo zdaj ...

eden izmed naših puntarjev, ki stakajo zdaj ...

»Da, puntar sem, ker se mi godi krivica.«

»Vse skupaj bi vas bilo treba zapreti!« je

menil ravnatelj nosiljaje in si popravljal naoč-nike.

Maks je vzkipeł.

»Saj le vas bi bilo treba spraviti pod ključ,

vas, morilci! Zaradi vas umira zdaj moja žena

od gladi in od bolezni. Fej, sram vas bodi, so-

druga!«

Tovarnar se je dvignil na noge.

»Kaj si rekel? Ti, ti vera!« —

»Morilci!« je kričal ves iz sebe Maks in

se le s težavo premagoval, da ni pograbil tre-

bušnika za vrat in ga treščil ob tla.

Tudi ravnatelj je vstal s stola.

»Ali se boste spravili brž odtod! Koj, če ne,

pokličem stražnika ...

»Dokler mi nečete dati podpore v denarju,

se ne ganem z mesta! Vi ste vzrok, da umira

zdaj moja žena doma, da stradajo moji otroci

in da je brez kruha na stotine delavcev na ce-

sti!« je sopes Maks.

Tovarnar je prebledel.

»Boš koj tiho, jeziki jeziki! Marš venkaj

iz moje hiše ... Feliks, teci po stražnika!«

Strežaj je planil kvišku in švignil na dano

povelje brž iz sobe.

Maks je nadaljeval s hropečim težkim gla-

som:

»Čudno se mi zdi, da trpi cesar v svoji dr-

žavi take zločince kakor ste vi. Morilcu enega

človeka podpiše smrtno obsodbo. Vas, ki ste

morilci tisočero ljudi, niti ne zapre, ampak še

celo podpira. Kačja zalega!«

Vsa gospoda se je tresla od jeze.

»Revolucionar! Cesarja samega je žalil ...

je povedal z dostojanstvenim glasom ravnatelj.

Maks si je položil roko na svoja razgaljena

prs.

»Da, revolucionar sem, ker vidim, da se

mi godi krivica.«

V tem se je že vrnil strežaj s stražnikom.

»Uklenite ga, puntarja! Zoper cesarja je go-

voril!« je ukazal tovarnar stražniku.

Maks ga je divje pogledal.

»Tebe naj uklene, morilec! ... Jaz sem

nedolžen ...

»Stražnik je pristopil k njemu in ga prijel za

roke; ali Maks se mu je iztrgal koj iz rok in ga

treščil ob tla.

»Tako daleč smo že prišli, da ne uklepajo

in ne zapirajo nič več največjih zločincev! Fej!«

Počasi se je skobacal kilavi stražnik po-

konci in si otepel s kolen prah. Vsak od ene

strani sta se bližala obadva terbušnika, tovar-

nar in ravnatelj. Nenadoma pa so planili vsi

trije, kakor zmenjeni, z vzdignjenimi pestmi

proti Maksu in ga krepko zagrabil. Bili so ga

po obrazu, po prsih, po hrbtu in po nogah, plju-

vali mu v lica, ga obdajali s psovskimi in ga

suvali z nogami.

Maksu se je megtilo pred očmi: poteček

gorke krvi mu je curljal po čelu navzdol in mu

zalival trepalnice. Že je omahoval pod težkimi

udarci in noge so se mu šibile.

»Meta, otročiči, ljubi moji ... ne morem

več ... ah ... Pravični bog! ...

In zgrudil se je hropeč na tla ...

jezik kot učni predmet namesto grščine. Klerikali so takrat z vneto glasovali za predlog in so se popolnoma ogrnili z modernim naziranjem. Te dni je imel o enakem predlogu glasovati deželni šolski svet, in klerikalna večina ga je — odklonila. Zakaj? Tega ne povedo sibi-
linske knjige. Odklonila je to, za kar so glasovali njeni lastni ljudje. To se ni zgodilo prvič. Tako je tudi deželni odbor ponudil občinam, naj mu odkupi gledališče poslopje, in ko je občinski svet napravil ponudbo, je deželni odbor odgovoril, da sploh ne predaja. ... Realna gimnazija bi imela vsekakor več pomena od čisto humanistične, kajti ravno realnega znanja je naša mladina veliko več potrebovala, nego da doslej dobiva. Z znanjem italijanskega jezika bi se naša naraščajoča velika bolj okoristila kakor s staro grščino, katero po maturi itak 98 odstotkov dijakstva pozabi. Ali prav zato, ker je Homerjev jezik nekaj starega, jih najbrže spominja na stari testament in jih zato navdušuje.

— **Dannaden objavlja »Slovenec«** zaupnice za gospoda deželnega glavarja dr. Sustersiča. Včasih se kakšen občinski odbor resnično snide na sejo, pa izvoli njega blagorodje še za častnega občana. Klerikalci mislijo, da mora taka povodenj zaupnic napraviti vtisk; in v tem se ne motijo. Ampak malo drugačen je nemara ta vtisk, nego si ga žele. Teh »danostnih izjav« je namreč toliko, da morajo ljudje naposled vprašati: Čemu? Kako veliko mora biti nezaupanje, da ga je treba izravnavati s takimi tovari zaupanja? In kaj pomenijo vsi ti kupi papirja za tisto reč, ki jih je povzročila? Ako vodi Kamila Theimerjeva statistiko vseh podobnih izjav, mora biti vesela, da je dosegla tak efekt. Klerikalci nimajo baš navade, da bi streljali s kanoni na vrabce. Kjer je obramba tako obsežna, je že napad nekoliko zalegal. Da pa vse zaupnice, tudi če bi si jih šli naročiti še v Afriko, ničesar drugega ne dokazujejo, kakor da imajo klerikalci še devojki marionet na vrvi, ne ovržejo pa niti ene Theimerjeve trditve, je jasno kakor beli dan. Ampak s samimi marionetami se tudi na Kranjskem ne bo dalo dolgo vladati. Če ne bi tako klerikalci tega slutili, se ne bi tako podili za zaupnicami.

— **Velikodušnost vojnega ministrstva.** Vse, kar so prestali naši vojaki ob mejah, bodo ohranili le kot lep spomin. In vojno ministrstvo je sedaj poskrbelo, da bodo vojaki, ki so stradali in prezebali na severu in jugu naše monarhije, lahko kazali še svojim vnukom spomine iz teh časov. Vojno ministrstvo je namreč odredilo: vsak vojak, ki je bil po razglasu od 27. maja prestavljen v neaktivno službovanje, sme obdržati erarično perilo, ki ga je bil prejel ob času službovanja. Ali vsi vojaki niso deležni te izredne milosti, zakaj vojno ministrstvo določa dalje, da smejo obdržati to perilo le oni, ki so služili nad šest tednov. In tako bodo shranili vojaki, ki so deležni te izredne časti, za vse večne čase: dve grobi srajci, dva para spodnjih hlač in dva para »šufecnov«. Nasprotni tej velikodušnosti in tej visoki socialni uvidevnosti vojaške oblasti mora utihniti vsaka kritika.

— **Strokovne organizacije na Kranjskem.** Zadnja številka glasila avstrijske strokovne komisije »Die Gewerkschaft« prinaša obširno statistično poročilo o avstrijskih strokovnih organizacijah. Iz obširnega poročila priobčujemo danes le pregled strokovnih organizacij na Kranjskem. Gospodarska in denarna kriza, ki je zadela našo deželo še občutneje kot druge, je polomila naše gospodarske življenje in povzročila težak zastoj, ki se je moral izraziti tudi v razvoju strokovne organizacije. Vendar bi bilo napačno, ako bi skušali pojasniti stagnacijo na strokovnem polju izključno le z gospodarsko krizo. Številke, ki je podajamo za leta od 1905. do 1912, naj bodo kar najglasnejši opomin vsem zavednim sodrugom, da moramo poglobiti in razširiti agitacijo na strokovnem polju, da moramo z največjo resnostjo nastopiti proti klerikalnim in narodnjaškim organizacijam, ki slepe in begajo delavstvo in dasi ne morejo dobiti indiferentnega delavstva v svoje organizacije in bolehalo na kroničnem pomanjkanju članov, vendar s svojo nesolidno metodo diskreditirajo organizacijsko misel med indiferentnim delavstvom in s tem otežujejo delo resničnih strokovnih organizacij. Število strokovno organiziranih delavcev in delavk je bilo na Kranjskem: leta 1905. — 1751, leta 1906. — 1963, leta 1907. — 3207 (leto prvih državnoborskih volitev po uvedbi splošne volilne pravice), leta 1908. — 3667, leta 1909. — 3266, leta 1910. — 3145, leta 1911. — 2939 in leta 1912. — 2554. Iz tega pregleda vidimo, da je število organiziranih delavcev v dobi od leta 1906. do 1907. naraslo za 1301 članov. Da smo v letu 1907. pridobili res tako veliko število članov, je prav gotovo vzrok v tem, da so bili v času pred državnoborskimi volitvami po vseh krajih Kranjske volilni shodi, ki so zbudili do takrat še indiferentno delavstvo in je pripeljal na pravo pot v mednarodne strokovne organizacije. V naslednjih letih ni bilo več tako intenzivnega nastopa socialno demokratične stranke na Kranjskem, stik z delavstvom smo več ali manj izgubili in tako je začelo padati število organiziranih delavcev in vsako leto smo izgubili nekaj sto članov. Če pregledamo posamezne stroke, vidimo, da smo imeli 31. decembra leta 1912 v njih naslednje število organiziranih delavcev in delavk: peki 100, rudarji 201, pivovarji in sodarji 8, književci 53 (5 delavk), tiskarji 183, tiskarski pomožni delavci 28 (17 delavk), železničarji 1169, steklarji 50, lesni delavci 239, usnarji 8, litografi 2, slikarji, plekarji in lakirarji 34, zidarji 26, kovinarji 72, dijakarji 6, krojači 29, čevljarji 33, kamnarji 43, tobač. delavci 243 (153 delavk), tekstilni delavci 2, pekarji 18, uslužbenci v zavarovalnicah 3, častniški uradniki 1, tesarji 1, skupaj 2379 delavcev in 175 delavk.

— **Deželna elektrarna.** Izšla je razsodba druge instance o deželni elektrarni na Završnici. Deželna vlada je odklonila vse ugovore proti deželni elektrarni, odklonila pa tudi zahtevo deželnega odbora, da se mu podeli časovno neomejena koncesija; koncesijo je ome-
jila na 90 let.
— **Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug** je imela v ponedeljek v magistratni dvorani svoj deseti občni zbor. Razum internih zadev je zbor obravnaval tudi vprašanje zavarovalnice proti neugodam. Poročevalec g. Stare je močno napadal zavarovalnico v Trstu in predlagal sledečo resolucijo, ki je bila sprejeta: »Na zborovanju deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug dne 30. junija t. l. zbrani obrtniki se obračajo do centralne vlade, do deželnega odbora kranjskega in do občinskega sveta ljubljanskega z nujno prošnjo, da blagovoli brez odlaganja storiti vse potrebne korake v ta namen, da se čimprej ustanovi v Ljubljani lastna delavska zavarovalnica zoper neugode in sicer vpoštevajoč že tolikrat javno potožene neugode razmere pri zavarovalnici v Trstu tako glede vodstva uprave, kakor glede postopanja napram zavarovancem ter spričo dejstva, da so dani zadostni pogoji za obstoj lastne delavske zavarovalnice v Ljubljani vsled stanovitnega naraščanja zavarovanju podvrženih podjetij. Industrijalci in obrtniki v deželi Kranjski imajo vitalen interes na tem, da pride pri upravi delavskega zavarovanja zoper neugode po tolikih letih krivice in zapostavljanja do rednih razmer, vrednih urejene in pravne države.« — Potem je gospod Franchetti poročal o meščanskih šolah na Kranjskem in je predlagal: 1. Visoki deželni zbor se v skladu prošal, da izdela zakonski osnutek, v katerem se naj izpremeni tozadevna določba zakona z dne 29. aprila 1873 in da prevzame plačevanje meščansko-šolskega učiteljstva deželni normalni šolski fond, ki skrbi tudi za plače ljudsko-šolskega učiteljstva. 2. C. kr. deželni šolski svet se naprosi, da kot najvišji deželni nadzorovalni organ poskrbi, da se izvrši zakonska določba, ki zahteva da se naj v vsakem okraju ustanovi najmanj ena meščanska šola. 3. C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani se naprosi, da že s pričetkom prihodnjega šolskega leta presnuje 6., 7. in 8. razred mestne deške ljudske šole v 1., 2. in 3. razred meščanske šole. 4. Ljubljanski občinski svet se prosi, da prevzame skrb za stvarne potrebščine meščanske šole in pa razliko višjih plač meščanskih učiteljev. Tudi to je bilo sprejeto.
— **Nesreča na Ljubljani.** Včeraj smo poročali, da se je utopila v Ljubljani učenka šestega gimnazijskega razreda Simičeva. To je bila pomota. Gospodična, ki je padla pri veslanju po Ljubljani v vodo, je 20letna hčerka gospoda nadučitelja in občinskega svetovaleca Janka Jegliča. Gospodična je hodila v četrti letnik ženskega učiteljstva in bi morala sedaj maturirati. Odč. Jegličeve še niso dobili iz vode.
— **Društvo jugoslovanskih uradnikov denarnih zavodov,** krajevna skupina v Ljubljani, ima 8. julija t. l. ob 8. zvečer v salonu restavracije »Ilirija« izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika ustanovnega občnega zbora; 2. poročilo tajnika; 3. predlog glede izpremembe pravil; 4. dopolnilna volitev dveh odbornikov; 5. raznoterosti. Tovariši, udeležite se občnega zbora polnoštevilno!
— **Toča je napravila** za 20.000 K škodo v Griblah in okolici. Vsi poljski sadeži so popolnoma uničeni.
— **Otroci so zažgali** v petek kozolec. Petletni posestnikov sin Gregor Mlinar in njegov mlajši brat Lovrenc v Iderski občini Dol pri Idriji, sta se igrala z vžgalicami in pri tem zažgala kozolec svojega očeta. Kozolec je bil napolnjen s slamo in s senom. Pod kozolcem je bilo tudi mnogo desk, več voz, sani in orodja. Škoda znaša 4200 K, zavarovalna vsota le 400 K.
— **Kinematograf »Ideal«**, sijajna ameriška veseloigra »Cowboy milijonar« je vsled velekomitene vsebine vsem močno ugajala. Velezanimiv je Pathe žurnal in mnogo smeha zbujal tudi mali Buby. V petek sijajna Nordisk drama »Če je nevarnost največja«. V soboto »Beneški trgovci«, ameriška drama. Drugi teden »Četveronožni junak«, ameriška jahalna učinkovitost.
— **Za tiskovni sklad »Zarje«** smo prejeli: Od zveze pekarskih delavcev v Trstu 30 K; od zveze kovinarjev v Trstu 50 K; od ajdovske okrajne organizacije po sodr. Vrčoni 20 K. — Upravništvo.

Goriško.

— **Krajevni politični odbor v Nabrežini** vabi vse člane in somišljenike na sestanek, ki bo danes ob 8. zvečer v prostorih klesarske organizacije. Na sestanek vabimo tudi sodruge železničarje. Sestanek je velike važnosti, zato je dolžnost vsakega zavezanega sodruga, da se udeleži sestanka.

— **Krajevni politični odbor v Šempolaju** vabi vse sodruge na sestanek, ki bo v četrtek ob 8. zvečer v gostilni Gruden. Ker je sestanek velike važnosti, vabimo vse sodruge iz bližnjih vasi, da se ga udeležijo.

— **Kandidatje italijanskih sodrugov** za deželnozbornske volitve v splošni kuriji so: Josip Tuntar, Alfred Callini in Tonet Alojz.

Volilni shodi na Goriškem.

V petek 4. julija bo volilni shod ob 7. zvečer v Podgori v prostorih Stefana Breganta. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

V nedeljo 6. julija bo volilni shod ob 4. popoldne v Volčji Dragi v prostorih Ivana Kodermaca. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

Sodrug! Agitirajte za kar največjo udeležbo na shodih.

Istra.

— **Velezidajniška ptera v Pulju.** Na mero-dajnih mestih zatirajo, da so našli pri preiskavi dokaze, da je vodja poštnega urada Nikolič, sporazumno z ostalimi spiralal važne vojaške pošte pošiljati in pisma, in jih prodajal za drag denar v inozemstvo. Korno poveljni-

stvo v Gradcu je poslalo vojaškega sodnika v Pulj in tudi iz Ljubljane je odšel avditor, ki je policiji na razpolago. Aretirali so tudi Smucovega brata, ki je prostak pri istem domobranskem polku kakor narednik Smuc. Eden Smucovih bratov je bil nastavljen pri puljski občini, a je pred nekaj tedni pobegnil, baje v Ameriko. Smuc je živel zelo razkošno in vsled tega je postala policija pozorna.

Finžgar in Rozina pred poroto.

Za proces proti Finžgerju in Rozini je razvit jako velik aparat. Povabljenih je 61 prič.

Ko je bila obtožnica prečitana, se je pričelo zaslišavanje obtožencev.

Profesor Finžgar

zanikuje krivdo in pravi, da se ni prijel njegove roke niti vinar. Moralo bi se vendar kje poznati, če bi bil res defraudiral 36.000 kron. Imel je 5000 do 8000 kron plače, s tem je lahko izhajal. Potratnež ni bil in ni imel niti časa za zapravljanje. Tudi otroci so mu živeli skromno, le najstarejši sin je porabil nekaj več za obleko. Ko je imel hčer na konservatoriju v Pragi, je plačeval zanjo po 100 K na mesec. Za zidavo hiše si je nekaj prihranil, 9000 K si je izposodil. 6000 K je dobil od rajnega očeta. V denarne zavoda se ni vtičal. Če so bile nerednosti, bi bil moral vedeti zanje Rozina in mu jih naznaniti, češar pa ni storil. Tudi revizorji niso našli napak. Odgovoren je Rozina, ki je zlorabljal njegovo zaposlenost, ga splel, napačno informiral, on pa mu je zaupal. Če je dvigal denar na davkariji, ga je izročal Rozini, da ga odpošlje, češar pa ta ni storil.

Državni pravdnik mu očita, da je izdajal v raznih slučajih večje svote, kar kaže, da vendar ni tako skromno živel; plačeval je stavbeniku Rossiju leta 1905., ko je bilo največ defraudacij.

Balkanci se tepo.

Boji so se včeraj še nadaljevali, vmes pa prihajajo še pomirljive vesti. Skupščina je sprejela razsodišče in tudi Danev je razposlal podobno poročilo.

KAPITULACIJA BOLGAROV V SOLUNU.

Atene, 1. Uradno javljajo, da so Bolgari z vsemi silami napadli grške pozicije ob meji. Druge vesti pravijo, da so napadli le srbsko fronto. Ker je bilo s tem dognano, da so Bolgari otvorili sovražnosti, je poslal general Kaligaris bolgarskemu poveljniku v Solunu pismo s pozivom, da naj Bolgari tekom ene ure zapuste mesto; bolgarske čete naj izročijo orožje, častniki si pa lahko pridržijo sablje. Poseben vlak bo odpeljal Bolgare k grškim prednjim stražam, kjer bo poskrbljeno za njih varnost. Po preteku ure bodo Grki smatrali bolgarske čete za sovražnike. Ko je minila ura, ne da bi se bili Bolgari vdali, so močni grški oddelki obkolili stanovišče bolgarske vojske; policija je prepovedala ves vojni promet in po okolici so se zaprle vse prodajalne. Grki so naskočili vse hiše, v katerih so bili nastanjeni bolgarski vojaki in so zavzeli eno za drugo. Najmočnejši odpor je bil v vojašnici blizu grškega generalnega štaba. Cerkev sv. Zofije je bila zavzeta brez odpora in ne da bi bila pretrpela kaj škode. V mestu je mir.

Drugačno poročilo.

Milan, 2. »Secolo« zavlja iz Soluna: Ko je minil enourni rok, ki ga je naznanil grški generalni štab Bolgarom s posredovanjem francoskega konzula, se je pričel po vseh ulicah, po katerih so bili nastanjeni Bolgari, besen boj. »Grand Hotel« v Vardarski ulici je bil zavzet po prvi bitki, v kateri je bilo oddanih šest streliv. Srdit boj se je razvil v ulici Hamidje. Bolgari so skozi okna odgovarjali na ogenj grških streljnih pušk. Od časa do časa je bilo slišati grmenje topov. Mesto je povsem pušč. Ko je padel mrak, je poljska artiljerija obstreljavala hiše, v katerih so bili bolgarski vojaki.

SRBSKO-GRŠKA ZVEZA PREKINJENA.

Sofija, 1. Bolgari so prerezali zvezo med Srbi in Grki. V Djevdjeliji so imeli Srbi 1 batalion. Bolgarski naskok se je pričel včeraj ob 2. uri in ob 9. je bilo mesto v bolgarskih rokah. Tako je Bolgarom mogoče ugroziti železniško progo proti jugu in zabraniti Solunu dovoz. Z Grki je bil boj na skrajnem desnem krilu grških.

BOLGARI NAPREDUJEJO.

Belgrad, 1. Vesti iz Soluna javljajo, da so Bolgari po naskoku na Djevdjelije napadli srbske pozicije v smeri Orfamo-Pravište.

BOLGARSKI USPEHI.

Milan, 2. »Corr. della Sera« poroča iz Soluna z dne 30. junija: Snoči ob 7. so Bolgari pričeli s splošnim naskokom na vse grške in srbske pozicije. Po grških vesteh so Bolgari brez vsake napovedi pomaknili svoje čete pri Kavali naprej in ugrozili nevtralni pas. Napadli so grško stotnijo, ki je bila na grškem skrajnem desnem krilu pri Levteri. Grške prednje straže so imele nalog, da se umaknejo v slučajju bolgarskega napada čez Strumo. Napadna stotnija se je torej jela umikati. Korakati je imela 30 kilometrov. Mesto Levtera je padlo v bolgarske roke. Ob 11. zvečer je druga močna bolgarska kolona naskočila grške čete ob južnem vnožju Pangejona, jugovzhodno od Pravišča in jih prisilila, da so se umaknile. Grško desno krilo je zdaj ob reki Strumi, ves teritorij Pangejona in ves breg je v bolgarskih rokah. Glavni stan grški je v Nigriti, 12 kilometrov južno od prehoda glavne ceste preko Strume. Vse prednje straže so bile ob 5. zjutraj napadene od močnih bolgarskih oddelkov.

Rozina.

se priznava krivega v onih slučajih, v katerih je ponarejal Finžgerjev podpis. Pripoveduje, da je bil domobranski nadporočnik. V Gorico je prišel kot diurnist z začetno plačo 60 K na mesec, ki se je pozneje zvišala na 90 K. S tem pa ni mogel živeti. Leta 1902. je prvič poneveril okrog 280 K.

Predsednik omenja, da je defraudiral tudi leta 1904., ko je imel dobro plačo, pa je živel potratno in izdal včas po 100 K v eni noči.

Rozina ne taji, da se je tudi to nemara zgodilo. Podpisov glavarstva ni ponarejal.

Predsednik: Manipulirali ste torej tako, da ste nakazali denar okrajnemu šolskemu svetu namesto stranki. Napravili ste nakaznico, dvignili denar in falsificirali pobotnico.

Rozina pritrdjuje. Finžgerja noče obremenjevati; ampak Finžger bi bil moral vendar vedeti, da poneverja in če bi mu bil o pravem času stopil na prste, ne bi bilo zdaj tega procesa.

Umetnost in književnost.

Naši zapiski, socialistična revija, št. 7. in 8. (juli in avgust). Vsebine: Juraj Demetrovič, Zagreb: Nova faza jugoslovanskega pitanja i socialna demokracija. — Etbin Kristan, Ljubljana: Sanctio pragmatica. — Drag. Lončar, Idrija: Avstro-ogrška vprašanja in Poljaki. — A. Stebi, Sarajevo: Delavski problemi in organizacije. — K. Slanc, Novo mesto: Vseučilišče v Trstu. — Anton Kristan, Ljubljana: »Naše« zadruge. — Ivan Regent, Trst: Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo. — H. Tuma, Gorica: Sekularni problem. — Fran Milost, Trst: Pot v socializem. — Fran Albrecht: Elegija. — Pregled. — Naročnina za vse leto 5 K, za organizirane delavce in dijak 3 K 60 v. Naročnino je pošiljati upravi »Naših Zapiskov« v Gorici. — Vsak zaveden sodrug bi moral biti naročnik naše znanstvene revije!

in vržene nazaj. V tem kraju se pričakujejo novi krvavi spopadi.

SRBI V OFENZIVI.

Belgrad, 1. Srbske čete pri Pirotu in Zaječaru so dobile ukaz, da stopijo v slučaj bolgarskega napada v ofenzivo. Po zadnjih vesteh so Srbi pri Retkebouke (?) odbili Bolgare, ki so imeli velike izgube.

GRŠKA V OFENZIVI.

Atene, 2. Minister Koromilas je pošal izjavo, da je bolgarska vlada odklonila vse mirroljubne grške predloge, ponovno kršila pogodbo in naposled pričela s splošnim napadom. Zaradi tega ni ostalo grški vladi nič drugega kakor ukazati svojim macedonskim brigadam, da stopijo v ofenzivo. S tem se je pričela vojna brez vojne napovedi. Grška odklanja odgovornost za posledice, ki bodo nedvomno velike. Boji se nadaljujejo; izid še ni znan.

STOTISOČ BOLGAROV V BOJU.

Belgrad, 2. Iz Skoplja javljajo, da je stalo v zadnjih bojih 100.000 Bolgarov.

KDO JE VOLK, KDO JAGNJE?

Bolgari so krivi.

Belgrad, 1. Na verbalno noto bolgarske vlade, ki trdi, da so Srbi in Grki napadli Bolgare, je srbska vlada odgovorila, da se to ne vjema z resnico, ker ima Srbija nepobitno dokaze, da so Bolgari napadli.

Srbi in Grki so krivi.

Sofija, 1. Uradni »Mir« pravi, da sta za zadnje krvave spopade odgovorni srbska in grška vlada, ki sta podžigali bojevitost, dokler ni prišlo do sedanjega položaja. Bolgarska je storila vse, da bi omogočila mir, nihče pa ne more zahtevati od nje več potrpežljivosti.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 2. Generalni štab je izdal poročilo, da so bolgarske operacije zoper ustavljene, ker Grki niso ponovili napadov. Bolgari so se utrdili v svojih novih postojankah. Zapadno od Dejrana so Bolgari vrgli srbsko in grško kolono nazaj, zavzeli po krvavi boju Djevdjelije in se takoj utrdili. Ukaz, da se ustavijo operacije proti Srbom, se je ponovil. K Srbom se je poslal parlamentar s predlogom, naj tudi oni ustavijo operacije. Če Srbi odklonijo predlog in zopet naskočijo, imajo čete nalog, da tudi tako nastopijo. Bolgari so napram Srbom zasedli Udovo, Krivolak, Suševo, Tahon. Dobrovo in Emerico in se povsod utrdili.

BOJI USTAVLJENI.

Belgrad, 1. Oficiozno javljajo z včerajšnjim dnev: Boji, ki so trajali včeraj ves dan na celi črti, so bili davi ustavljeni. Podrobnosti n.

BOJI SE NADALJUJEJO.

Belgrad, 2. Oficiozno javljajo z dne 1.: Vest, da so se zjutraj ustavili boji, je nastala po pomoti. Dopoldne so se boji intenzivno nadaljevali na celi fronti. Srbske čete prodirajo proti Štipu in Kočanam. Pri Tragerodu so Srbi obkolili bolgarsko stotnijo in jo prisilili, da se je vdala.

BOLGARSKA IN RAZSODIŠČE.

Bolgarska spomenica.

Sofija, 1. Bolgarska vlada je razposlala svojim zastopnikom sledeči brzojav: Včeraj smo poslali ruski vladi svojo spomenico glede na razsodišče in sočasno naznanili, da je naš

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

zastopnik pripravljen brez odloga oditi v Peterburg.

Za mednarodno razsodišče.

Pariz, 1. »Tems« poroča iz Sofije, da je Danav izjavil, da bi bilo mednarodno razsodišče primernejše od ruskega. Na vsak način bi bil pred poslovanjem razsodišča potreben sestanek z Venizelosom. Solun bi imel pod bolgarsko vlado uspešnejšo bodočnost kakor pod grško upravo.

SKUPŠČINA ZA RAZSODIŠČE.

Belgrad, 2. Minister za notranje zadeve Pavlič je podal poročilo o zadnjih bojih. Bolgari so napadli Srbe na vsej fronti. Ne gre za praske, ampak za boje brez vojne napovedi. Vlada je dala armadnemu poveljniku nalog, da z vsemi silami brani srbsko ozemlje. Skupščina je nato sprejela z 82 glasovi proti 69 predlog, da se vzame Pašičeva izjava na znanje in sprejme rusko razsodišče.

RUSKI POSLANIKI.

Peterburg, 2. Danes odpotujejo ruski poslaniki iz Belgrada, Aten in s Cetinja v Peterburg.

RUMUNIJA ČAKA.

Bukarešta, 1. Rumunska vlada še ni ničesar ukrenila, razen da je naznanila v Belgradu in v Sofiji, da v slučaju vojne ne ostane nevtralna. Za mobilizacijo še niso izdani nobeni ukazi.

TURČIJA.

Carigrad, 2. Ruski poslanik Giers je imel dolg sestanek z zunanjim ministrom Said Halimom in mu je baje podal gotove predloge za slučaj srbsko-bolgarske vojne. Veliki vezir je takoj sklical ministrski svet.

Zadnje vesti.

PONEVERJENJE V PULJSKI OBČINI.

Oprostitna razsodba rovinjskih porotnikov — razveljavljena!

Dunaj, 1. Kasacijsko sodišče je danes razveljavilo oprostitno razsodbo rovinjskega porotnega sodišča. Rovinski porotniki so oprostiti obtožbe uradnike puljske mestne občine, ki so poneverili več stotisoč kron in ki so krivdo tudi deloma priznali. Državno pravdnštvo je proti tej razsodbi vložilo ničnostno pritožbo, ker se je naknadno dognalo, da je načelnik rovinjskih porotnikov v svaštvo z glavnim obtožencem in od tega tudi materielno odvisen. Državno pravdnštvo trdi, da so skušali načelnika porotnikov podkupiti in da je načelnik vplival na ostale porotnike, da izrečejo oprostitno razsodbo. Kasacijsko sodišče je odredilo novo obravnavo, ki bo pred sodiščem v Celovcu.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE V GALICIJI.

Lviv, 1. Izid volitev v kmečkih občinah je doslej sledeči: stranke, ki so za volilno reformo, so dobile čez 50 mandatov, nasprotniki volilne reforme 24. Mestni volilni okraji bodo najbrže dobili 20 kandidatov, ki so prijazni volilni reformi in veleposestniška kurija k večjemu 13 kandidatov, ki so za volilno reformo, tedaj bo v novem deželni zboru 83 do 90 poslancev, ki so za volilno reformo. To število je premajhno za izvedbo volilne reforme.

POŽAR V SMOĐNIŠNICI — ZLOČIN.

Dunaj, 1. Zadnji požar v skladišču streliva pri Dunajskem Novem Mestu je sumljiv. V merodajnih krogih mislijo, da gre za zločin. V dotičnem skladišču je pripravljena velika množina streliva za armado, tako da se vsak čas lahko odda na železnico.

POVODENJ NA OGRSKEM.

Smrtne žrtve.

Budimpešta, 2. V Rešici je rudar Stanger utonil, ko je hotel potegniti kos lesa iz vode. Njegova bolna žena je umrla, ko je izvedela za njegovo smrt. V Oermenyasu je prst zasula hišo kmeta Gregorja Lazaria in pokopala njega z ženo in tremi otroci.

ROCHEFORT UMRL.

Pariz, 1. Bivši komunard in poznejši Boulangist, znani politični psatelj Henry Rochefort je umrl, 83 let star, v kopalšču Aix les Bains.

FRANCOSKO VSEUČILIŠČE V JERUZALEMU.

Pariz, 2. Iz Beiruta poročajo: V merodajnih krogih zagotavljajo, da namerava francoska vlada ustanoviti v Jeruzalemu vseučilišče.

NA SMRT OBSOJENA MORILKA.

Berlin, 1. Lastnica vrtljaka Lina Köckeritz, ki je bila obtožena, da je umorila svojega ljubčka in spekla njegovo truplo, srce pa zavžila, je bila od porotnikov spoznana za krivo umora. Sodišče jo je obsodilo na smrt in po nemškem običaju na trajno izgubo državljan-skih pravic. Proces je bil izredno razburljiv. Nastal je sum, da je pred osmimi leti umorila tudi svojega moža. Njegovo truplo so takrat našli na železniški progi, ni pa imelo nobenega znamenja, da bi ga bil usmrtil vjak. Naposled je nastal še en sum. Sočasno z umorjenim Fröhlichom je brez sledu izginil še neki Woik, s katerim je tudi imela razmerje. Zlasti sumljiva so v tem slučaju njena protislovja. Enkrat je pravila, da je Woik kriv Fröhlichove smrti, drugič pa je pripovedovala, da je Fröhlich umoril Woika. V njenem stanovanju so našli mnogo

knjig, v katerih se opisujejo najgrozovitejše okrutnosti in najgrši zločini spolnega značaja.

VROČINA V AMERIKI.

Novi Jork, 1. Neznosna vročina v Ameriki je zahtevala včeraj zopet več žrtv: v Čikagi je umrlo 39, v Pittsburgu 9 in v Grand Rapidsu 7 oseb. To so oficijelni podatki, resnica je še groznejša. Število oseb, ki so zbolele vsled vročine, je silno veliko. Tudi ponoči je tako vroče, da hodijo ljudje le v najlahnejših oblekah.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom Upravnistvo »Zarje« v Ljubljani.

Trst.

— »Ljudski oder« ima v petek ob pol 9. zvečer važno odobrovo sejo. Odborniki so naprošeni, da se je udeležijo polnoštevilno.

— Gospodu političnemu kameleonu pri N. D. O., ki je postal »šiba božja« za socialiste, bi priporočali, naj se ne dela užaljenega, marveč naj nadaljuje obrekovati, za kar je tudi plačan. Ako se bo gospod politični kameleon delal preveč užaljenega, mu bomo poslali račune od posameznih sodrugov in bomo povedali javnosti, kako se dá izpremeniti njegovo prepričanje prej z denarjem kakor s trdimi argumenti. Obrekuje, gospod politični kameleon, in nihče vam zato ne bo zameril. Le užaljeni ni treba da se delate. Za Vas se ne spodobi. Za obrekovanje in psovanje ste zelo spodobni in boste dobili od dr. Wilfana še zlati križec.

— Tržaški občinski svet. Predvčerajšnjem je izvolila tudi trgovska zbornica svoje 4 občinske zastopnike, in sicer so to Evgen Maule, Franc Basiffo, Clodoveo Budinich, in Friderik Gerolimich. Prije so ital. liberalci, eden pa — Budinich — je italijanski konservativec. S tem so končane volitve v tržaški občinski zastop. Izvoljenih je vseh 80 svetovalcev, ki se razdele po strankah tako: 60 italijanskih nacionalcev, 12 slovenskih nacionalcev, 7 socialistnih demokratov in 1 konservativcev. Med temi 80 je 30 novih svetovalcev in sicer 22 ital. nacionalcev, 5 slovenskih nacionalcev in 3 socialisti. Od socialistnih demokratov so prvi izvoljeni sodrugi Chiussi, Doff-Setta in Nicolao. Ne pridejo pa več v mestni svet sodrugi Blasizza, Calligaris, Paulich, Perez in dr. Senigaglia. Novoizvoljene mora sklicati na sejo deželnozborske sezijske vlada. Zato sta potrebni dve seji. Na prvi se imenujejo komisije za preliminarno verifikacijo volilnih aktov. Po osmih dneh se pa na drugi seji bo poročili komisij sestanejo novoizvoljeni na sejo mestnega sveta in izvolijo župana in občinski odbor. Obe seji vodi najstarejši član, ki bo tudi to pot svet. Budinich, ital. konservativec. Do tedaj vodi mestno upravo sedanji občinski svet in občinski odbor.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Za zdravje želodca!

Cez

ga ni!

Po njem ti jed diši,
Želodec ne opeša
In glava ne boli!

Zahtevajte izrečno »FLORIAN«

Zavračajte ponaredbe!

Postavno varovano

Od vis. c. kr. deželne vlade koncesionovano krojaško obrtno učilišče za prirojevanje za moško in damsko delo.

Tečaj za prirojevanje

se prične s 1. in 15. vsakega meseca, v nujnih slučajih se sprejmejo učenci tudi z vsakim dnevom.

Priporočam obenem vzorce za konfekcijo in po meri, za moško in damsko stroko.

Imitelj: Teodor Kunc

Ljubljana, Prešernova ulica 5, I. nadstr.

Naročajte se na Zarjo!

Št. 15716.

Razpis ustanove za uboge.

Na dan obletnice poroke Njene c. in kr. Visokosti gospe nadvojvodinje Marije Valerije je pri mestnem magistratu razdeliti 400 K med pet ubogih ljubljanskih vdov, t. j. takih, ki imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Nekolekovane prošnje, v katerih je natanko navesti gmotne, zdravstvene in rodbinske razmere (število in starost morebiti še nepreskrbljenih otrok, število, starost in opravilo morebitnih že preskrbljenih otrok) je vlagati pri vložnem zapisniku mestnega magistrata do vštete 20. julija 1913.

Na prošnje, ki ne obsegajo natančnih podatkov v smislu tega razpisa, se ne bo oziralo.

Mestni magistrat ljubljanski,

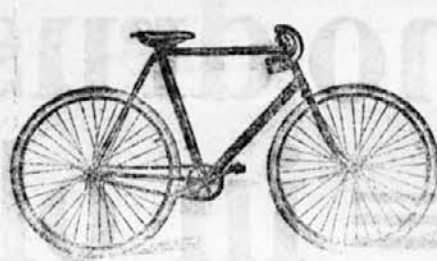
dne 28. junija 1913.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.
Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Moderne srajce -- bele in barvaste,

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice itd. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih in stalnih cenah

z 10% popustom

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Pojdi in stori tudi ti tako!

pa si oglej prvovrstna in originalna	Es-ka in Adler kolesa.
Spoznal boš in se prepričal, da so najboljše in primerno najcenejše	Es-ka in Adler kolesa.
Kupil boš in kolesaril po vseh svojih potih v popolno zadovoljnost in zabavo samo z	Es-ka ali Adler kolesom.
In vsakomur ter povsod priporočal	Es-ka in Adler kolesa.

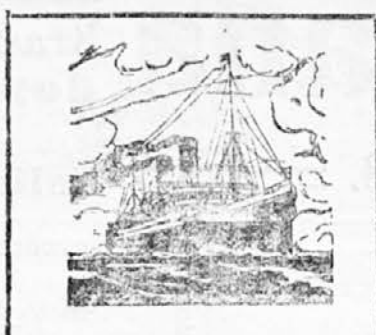
domače strogo solidne tvrde

ANA GOREC, specialna trgovina s kolesi in deli.

Ljubljana, Marije Terezije c. 14. (Novi svet, nasproti Kolizeja).

Zahtevajte cenik. Največja izposojevalnica koles.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov: —
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obrest prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
na boljša, kajti za varnost garantira premožnjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opremljeni tovarni na Glincah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo dopošlje brezplačno v najkrajšem času.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. — Člani, segajte po njem!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in načelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5¹/₂ 0** od dne vloge do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K. Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču, na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.